

Miért görögkatolikus?

Két szóalak úgynevezett szerves kapcsolata a nyelven szószerkezet (pl. *kulcsot keres*) és összetett szó (pl. *kulcskeresés*) formájában jelenhet meg. Az összetett szavak mondatok részleteiből, ezen belül is leggyakrabban szószerkezetből keletkeznek. Mellérendelésekből, pl. *csúszik és mászik* (szószerkezet) → *csúszik-mászik* vagy *csúszómászó* (összetett szavak); alárendelésekből, pl. *fát vág* → *favágó*. Igen gyakori az a fajta szóösszetétel, amely bonyolultabb mondatrészletből, esetleg nem egy szerkezetből, hanem szerkezetcsoporthoz jön létre, pl. *búcsúzáskor adott csók* → *búcsúcsók*; *a nap hatása ellen való olaj* → *napolaj*.

Az összetett szóvá válás indoka és egyben jele elsősorban a jelentés megváltozása (a *kerekasztal* nem egy kör alakú bútordarabot jelent); illetőleg a két alkotótag nyelvtani kapcsolatának úgynevezett jelöletlensége. A szószerkezetekben ugyanis a nyelvtani kapcsolatot ragokkal jelöljük, pl. a *fűt* igéhez eszközhatározós viszonytal kapcsolódó *gáz* vagy *szén* szavak a *-val/-vel* viszonyragot illesztjük: *gázzal fűt, szénnel fűt*. Összetett szóvá egyesülve a rag úgy is elmaradhat, hogy az eszközhatározói viszony érthető, ld. *gázfűtés, szénfűtés*.

Ha két szó nyelvi kapcsolata speciális jelentésben rögzül, még indokoltabb az egybeírás, azaz a szókapcsolat összetett szóként való elfogadása. Például a fajtanevek esetében, vö. *sárgarigó* – egybeírva a madárfaj neve, de *sárga rigó* – bizonyos színű madár.

A *görögkatolikus* szót a fenti magyarázatok logikáját követve tanácsos az összetett szavak körébe sorolni. Minden bizonnyal nem egyszerű jelzős szerkezetből, hanem többtagú szerkezetcsoporthoz forrt egybe, tehát 'görög szertartású/rítusú katolikus' kifejezésre vezethető vissza. Jelentése – a külön írandó kijelölő jelzős szószerkezettel egybevetve – megváltozott, vö.: *Tegnap egy német, egy magyar és egy görög katolikussal beszélgettem*.

Az MTA Magyar Nyelvi Bizottsága 2010-ben úgy határozott, hogy a görögkatolikus hívek kérésére megváltoztatja az eddigi szerkezet helyesírását, és javasolja az egybeírást. Az akadémiai helyesírási szabályzat hamarosan megjelenő 12. kiadása már a *görögkatolikus* szóalakot fogja tartalmazni.

Rövid fejtegetésem a helyesírás megváltozásának grammatikai hátterét kívánja indokolni.

Lengyel Klára